TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. spalio 14 d.*

Byloje C-61/09

dėl *Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz* (Vokietija) 2009 m. sausio 28 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2009 m. vasario 11 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Landkreis Bad Dürkheim

prieš

Aufsichts- und Dienstleistungsdirektion

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai J.-J. Kasel, A. Borg Barthet (pranešėjas), E. Levits, ir M. Safjan,

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. vasario 4 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Landkreis Bad Dürkheim*, atstovaujamos A. Martin,

— *Aufsichts- und Dienstleistungsdirektion Rheinland-Pfalz,* atstovaujamos M. Arnoldi,

— A. Niedermair-Schiemann, atstovaujamos *Rechtsanwälte* M. Winkelmüller ir M. Rietdorf,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma ir J. Möller,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir M. Drwiecki,

— Europos Komisijos, atstovaujamos F. Clotuche-Duvieusart ir G. von Rintelen,

susipažinęs su 2010 m. gegužės 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančio Reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001 (OL L 270, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 40 t., p. 269), iš dalies pakeisto 2006 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2013/2006 (OL L 384, p. 13) (toliau – Reglamentas Nr. 1782/2003), 44 straipsnio išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Landkreis Bad Dürkheim* (Bad Diukrkheimo apskritis) ir *Aufsichts- und Dienstleistungsdirektion Rheinland-Pfalz* (Reino krašto-Pfalco priežiūros ir paslaugų direkcija, toliau – ADD), kilusį dėl atsižvelgimo į

tam tikrą žemę (toliau – ginčijama žemė) nustatant A. Niedermair-Schiemann teises į išmokas pagal bendrosios išmokos schemą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

Reglamentas Nr. 1782/2003

3 Reglamentu Nr. 1782/2003 įtvirtinama ūkininkų pajamų rėmimo schema. Ši schema šio reglamento 1 straipsnio antroje įtraukoje apibūdinta kaip „bendrosios išmokos schema“.

4 Pagal šio reglamento trečią konstatuojamąją dalį:

„Siekiant išvengti žemės ūkio paskirties žemės apleidimo ir užtikrinti, kad būtų išlaikoma gera jos agrarinė ir aplinkosauginė būklė, reikėtų nustatyti standartus, kurie galėtų arba negalėtų būti pagrindu valstybių narių nuostatoms. Dėl to reikėtų sukurti Bendrijos sistemą, pagal kurią valstybės narės galėtų patvirtinti standartus, atsižvelgdamos į konkrečias atitinkamų teritorijų charakteristikas, įskaitant dirvos ir klimato

sąlygas bei egzistuojančias ūkininkavimo sistemas (žemėnaudą, sėjomainą, ūkininkavimo praktikas) ir ūkių struktūrą.“

5 Remiantis minėto reglamento dvidešimt pirma konstatuojamąja dalimi:

„Bendros žemės ūkio politikos paramos schemose numatytas tiesioginis pajamų rėmimas siekiant užtikrinti tinkamą žemės ūkio bendruomenės pragyvenimo lygį. Šis tikslas yra glaudžiai susijęs su kaimo vietovių išlaikymu. <...>“

6 To paties reglamento dvidešimt ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje įtvirtina:

„<...> Dėl to reikėtų, kad bendroji išmoka ūkiui priklausytų nuo kompleksinio paramos susiejimo su aplinkosaugos, maisto saugos, gyvūnų sveikatos ir gerovės reikalavimais bei geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės išlaikymu ūkyje.“

7 Pagal Reglamento Nr. 1782/2003 2 straipsnio b ir c punktus:

„Šiame reglamente vartojami tokie apibrėžimai:

b) „valda“ – tai visi ūkininko valdomi gamybos vienetai, esantys tos pačios valstybės narės teritorijoje;

c) „žemės ūkio veikla“ – tai žemės ūkio produktų gamyba ir auginimas, įskaitant derliaus nuėmimą, melžimą, gyvūnų veisimą ir ūkinės paskirties gyvūnų laikymą ar žemės išlaikymą geroje agrarinėje ir aplinkosauginėje būklėje, kaip nustatyta 5 straipsnyje.“

8 Minėto reglamento 3 straipsnyje „Pagrindiniai reikalavimai“ nurodyta:

„1. Ūkininkas, gaunantis tiesiogines išmokas, laikosi teisės aktų nustatytų valdymo reikalavimų, išvardytų III priede, pagal tame priede nustatytą grafiką ir išlaiko gerą agrarinę ir aplinkosauginę būklę, nustatytą pagal 5 straipsnį.

2. Kompetentinga nacionalinė institucija pateikia ūkininkui teisės aktų nustatytų valdymo bei geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės reikalavimų, kurių reikės laikytis, sąrašą.“

9 Pagal to paties reglamento 5 straipsnio 1 dalį:

„Valstybės narės užtikrina, kad būtų išlaikoma žemės ūkio paskirties žemės, pirmiausia žemės, kuri nebenaudojama gamybos tikslais, gera agrarinė ir aplinkosauginė būklė. Valstybės narės nacionaliniu ar regioniniu lygiu nustato būtiniausius reikalavimus, keliamus gerai agrarinei ir aplinkosauginei būklei, paremtus IV priede išdėstyta sistema, atsižvelgdamos į konkrečias atitinkamų teritorijų charakteristikas, įskaitant dirvos ir klimato sąlygas, egzistuojančias ūkininkavimo sistemas, žemėnaudą, sėjomainą, ūkininkavimo veiklą ir ūkių struktūrą. Tai nepažeidžia standartų, reglamentuojančių gero ūkininkavimo praktiką, taikomą pagal Tarybos reglamentą (EB)

Nr. 1257/1999, ir agrarinės aplinkosaugos priemonių, kurių taikymas viršija gero ūkininkavimo praktikos orientacinį lygį.“

10 Reglamento Nr. 1782/2003 36 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Pagal bendrosios išmokos schemą skiriama pagalba mokama pagal 3 skyriuje apibrėžtas teises į išmokas, siejamas su vienodu reikalavimus atitinkančių hektarų, kaip apibrėžta 44 straipsnio 2 dalyje, skaičiumi.“

11 Reglamento Nr. 1782/2003 43 straipsnio „Teisių į išmokas nustatymas“ 1 dalies pirmoje ir antroje pastraipose nurodyta:

„Nepažeisdamas 48 straipsnio, ūkininkas gauna teisę į išmoką už hektarą, kuri apskaičiuojama padalijant referencinę sumą iš visų hektarų, už kuriuos referenciniu laikotarpiu buvo suteikta teisė gauti VI priede išvardytas tiesiogines išmokas, skaičiaus trejų metų vidurkio.

Visas teisių į išmokas skaičius yra lygus pirmiau paminėtam hektarų skaičiaus vidurkiui.“

12 Minėto reglamento 44 straipsnio „Naudojimasis teisėmis į išmokas“ 1–3 dalyse įtvirtinta:

„1. Teisė į išmoką, susieta su reikalavimus atitinkančiu hektaru, suteikia teisę gauti ja nustatyto dydžio išmoką.

2. „Reikalavimus atitinkantis hektaras“ – tai valdos žemės ūkio paskirties žemė, kurioje yra ariamoji žemė ir daugiametė ganykla, išskyrus daugiametėmis kultūromis apsėtus plotus, miškus ar ne žemės ūkio veiklai naudojamus plotus.

„Reikalavimus atitinkantis hektaras“ – tai ir apyniais apsodinti plotai arba laikinieji pūdymai, arba alyvmedžiais apsodinti plotai.

3. Ūkininkas deklaruoja sklypus, nurodydamas reikalavimus atitinkančius hektarus, susietus su teise į išmoką. Išskyrus *force majeure* ar išimtines aplinkybes, šiais sklypais ūkininkas turi būti naudojęsis ne trumpesnį kaip 10 mėnesių laikotarpį, prasidedantį nuo valstybės narės nustatytinos dienos, bet ne anksčiau nei kalendorinių metų, buvusių prieš paraiškos dėl dalyvavimo bendrosios išmokos schemoje pateikimo metus, rugsėjo 1 dienos.“

13 Reglamento Nr. 1782/2003 5 skyriaus 1 skirsnyje „Regioninis įgyvendinimas“ numatyta, kad valstybės narės gali nuspręsti taikyti bendrosios išmokos schemą regioniniu lygiu.

14 Minėto reglamento 59 straipsnio 4 dalyje, kuri taikoma įgyvendinant bendrosios išmokos schemą regioniniu lygiu, nurodyta, kad vieno ūkininko turimų teisių į išmokas skaičius lygus hektarų, kuriuos jis deklaruoja pagal 44 straipsnio 2 dalį pirmaisiais bendrosios išmokos schemos taikymo metais, skaičiui.

Reglamentas (EB) Nr. 795/2004

15 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 795/2004, nustatančio išsamias bendrosios išmokos schemos, pateiktos Tarybos reglamente (EB) Nr. 1782/2003, įgyvendinimo taisykles (OL L 141, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 44 t., p. 226), iš dalies pakeisto 2005 m. kovo 8 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 394/2005 (OL L 63, p. 17, toliau – Reglamentas Nr. 795/2004), 2 straipsnio a–h punktuose nurodyta:

„Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 III antraštinėje dalyje ir šiame reglamente vartojami šie sąvokų apibrėžimai:

a) „žemės ūkio paskirties žemė“ – tai bendras ariamos žemės, daugiamečių ganyklų ir daugiamečių kultūrų plotas;

b) „ariama žemė“ – tai ariama žemė, kaip ji apibrėžta Komisijos reglamento (EB) Nr. 796/2004 2 straipsnio 1 punkte;

c) „daugiametės kultūros“ – tai ne sėjomainos būdu auginamos kitos negu daugiametės ganyklos kultūros, kurios užima žemę penkerius ar daugiau metų ir kurios

duoda pakartotinius derlius, įskaitant Komisijos sprendimo 2000/115/EB I priedo punkte (G/05) apibrėžtus daigynus, išskyrus ilgalaikes kultūras ir tokių ilgalaikių kultūrų daigynus;

<...>

e) „daugiametė ganykla“ – tai daugiametė ganykla, kaip ji apibrėžta Komisijos reglamento (EB) Nr. 796/2004 2 straipsnio 2 punkte;

<...>

h) nuoma – tai nuoma ar panašių rūšių laikini sandoriai.“

Reglamentas (EB) Nr. 796/2004

16 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 796/2004, nustatančio išsamias kompleksinio paramos susiejimo, moduliavimo bei integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, numatytų Reglamente Nr. 1782/2003, įgyvendinimo taisykles (OL L 141, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 44 t., p. 243), iš dalies

pakeisto 2005 m. vasario 11 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 239/2005 (OL L 42, p. 3, toliau – Reglamentas Nr. 796/2004), 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„Šiame reglamente vartojami šie sąvokų apibrėžimai:

1) „ariama žemė“ – tai augalininkystei naudojama žemė ir atidėta žemė ar išlaikoma pagal geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės reikalavimus žemė pagal Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 5 straipsnį, neatsižvelgiant į tai, ar ši žemė naudojama šiltnamiams, bei į tai, ar ji padengta pastoviai arba nepastovia danga;

2) „daugiametė ganykla“ – tai žemė, kurioje natūraliai (t. y. nesėjama) auga žolė ar kitokie žoliniai pašarai arba ji yra auginama (t. y. pasėta) ir kuri penkerius ar daugiau metų nebuvo įtraukta į ūkio sėjomainą, išskyrus žemę, kuriai pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1251/1999 6 straipsnį taikomos atidėtos žemės schemos, žemę, kuriai pagal Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 54 straipsnio 2 dalį ir 107 straipsnį taikomos atidėtos žemės schemos, pagal Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2078/92 atidėtus plotus ir pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1257/1999 22, 23 ir 24 straipsnius atidėtus plotus <...>“.

Nacionalinės teisės aktai

17 Pagal Įstatymo dėl bendrosios išmokos schemos taikymo (*Betriebsprämiendurchführungsgesetz*, *BGBl*. 2006 I, p. 1298) 2 straipsnio 1 dalį bendroji išmoka regioniniu

lygiu mokama nuo 2005 m. sausio 1 d. remiantis taisyklėmis, numatytomis atitinkamai šiame įstatyme ir Reglamente dėl bendros išmokos schemos taikymo.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 Pagrindinėje byloje ginčas kilo dėl atsižvelgimo į ginčijamą žemę nustatant A. Niedermair-Schiemann teises į išmokas pagal bendrosios išmokos schemą.

19 A. Niedermair-Schiemann yra avis auginanti ūkininkė. Ginčijama žeme ji naudojasi pagal dvi sutartis.

20 Remiantis pirmąja iš šių sutarčių, 1998 m. lapkričio 12 d. sudaryta su Reino krašto-Pfalco federaline žeme, A. Niedermair-Schiemann gali tam tikrą žemę naudoti šienavimui ir ganymui. Ji turi laikytis tam tikrų apribojimų. Nuo kiekvienų metų lapkričio 1 d. iki birželio 15 d. šioje žemėje negali būti šienaujama, o šienauti įsiurbiančiais arba rotoriniais kombainais negalima. Antrąjį šienavimo etapą galima pakeisti avių ir ožkų ganymu – nuolat keičiant ganymo vietą arba leidžiant ganytis prižiūrint piemeniui – ganymo trukmę suderinant su minėtos federalinės žemės įstaiga, atsakinga už šios žemės priežiūrą. Žeme A. Niedermair-Schiemann naudojosi neatlygintinai, bet apsiėmė mokėti įmokas profesinei asociacijai. Atitinkamus plotus jų savininkai nuomojo minėtai federalinei žemei.

21 Remiantis antrąja sutartimi, 2000 m. gegužės 1 d. sudaryta su *Landkreis Bad Dürkheim*, A. Niedermair-Schiemann, kaip sutarties vykdytoja, įsipareigojo konkrečią žemę prižiūrėti ir naudoti atsižvelgdama į aplinkos apsaugos tikslus. Už tai ji gauna fiksuotą metinį atlyginimą. Ji turi laikytis konkrečių sutartinių įsipareigojimų ir kitų aplinkos apsaugos institucijos nurodymų, pavyzdžiui, dėl ganymo intensyvumo. Be to, minėta institucija ją remia tam tikromis priežiūros priemonėmis, pavyzdžiui, trečiųjų asmenų atliekamu parengiamuoju tam tikrų plotų šienavimu bei einamuoju krūmų kirtimu bei rovimu. Dalis atitinkamos žemės yra Reino krašto-Pfalco federalinės žemės nuosavybė. Kalbant apie likusią dalį, pažymėtina, kad ganyti gamtos apsaugos tikslais leido savininkai ir tam tikrais atvejais buvo priimti bendro pobūdžio sprendimai, siekiant priversti pastaruosius toleruoti A. Niedermair-Schiemann įgyvendinamas priežiūros priemones.

22 Pateikdama paraišką gauti žemės ūkio paramą, A. Niedermair-Schiemann ginčijamą žemę nurodė kaip jos valdai priskirtas daugiametes ganyklas. 2006 m. vasario 20 d. nutarimu jai buvo paskirta teisė į išmokas už ariamąją žemę ir už ganyklų žemę, įskaitant ginčijamą žemę.

23 Ministro nurodymu šis nutarimas buvo pakeistas 2007 m. gegužės 14 d. nutarimu (toliau – pakeičiantis nutarimas) motyvuojant tuo, kad parama už ginčijamą žemę negali būti teikiama.

24 A. Niedermair-Schiemann pateikė protestą dėl pakeičiančio nutarimo.

25 Manydamas, kad pirminis 2006 m. vasario 20 d. nutarimas buvo priimtas laikantis galiojančių teisės aktų, *Landkreis Bad Dürkheim* teisės komitetas patenkino A. Niedermair-Schiemann protestą ir 2007 m. spalio 22 d. nutarimu panaikino pakeičiantį nutarimą.

26 ADD pateikus administracinį skundą, *Verwaltungsgericht Neustadt an der Weinstraße* (Neustadt an der Weinstraße administracinis teismas) 2008 m. liepos 2 d. sprendimu panaikino 2007 m. spalio 22 d. nutarimą, o pakeičiantį nutarimą iš naujo pripažino galiojančiu.

27 *Verwaltungsgericht* pirmiausia manė, kad jeigu žemės naudojimui būdingi ir aplinkosaugos tikslais vykdomos priežiūros, ir ekstensyvios žemės ūkio veiklos požymiai, reikia remtis naudojimosi teise. Jis nurodė, kad bendrosios išmokos schema nesiekiama remti pajamų už aplinkos apsaugos užduočių vykdymą, kai rūpintis šiomis užduotimis ūkininkui paveda valstybės narės įstaigos. Be to, minėtas teismas nusprendė, kad naudojimas žemės ūkio reikmėms yra tik tuo atveju, kai ūkininkui perduodama teisė naudoti žemę pagal žemės nuomos sutartį arba panašų sandorį. Be kita ko, jis tvirtino, kad pagrindinės bylos atveju nagrinėjamomis žemėmis A. Niedermair-Schiemann buvo leista naudotis siekiant ne su žemės ūkio veikla, bet su aplinkos apsauga susijusių tikslų. Galiausiai jis manė, jog tam, kad būtų suteikta teisė į paramą, atitinkama žemė turi priklausyti remiamai valdai, o ūkininkas turi turėti teisę naudoti ją žemės ūkio reikmėms, tačiau šiuo atveju taip nėra.

28 *Landkreis Bad Dürkheim* ir A. Niedermair-Schiemann apskundė minėtą sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

29 Minėto teismo nuomone, ginčo pagrindinėje byloje sprendimas priklauso nuo to, ar ginčijama žemė patenka į „reikalavimus atitinkančio hektaro“ sąvoką pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalį.

30 Tokiomis aplinkybėmis *Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz* (Reino krašto-Pfalco aukštesnysis administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar žemės ūkio paskirties žeme pagal Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalį laikytina ir tokia žemė, kurios, nors ir naudojamos žemės ūkio reikmėms (paverčiama ganyklomis siekiant auginti avis), pagrindinė paskirtis yra kraštovaizdžio priežiūra ir aplinkos apsauga?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą reikia atsakyti teigiamai:

Ar žemė naudojama ne žemės ūkio veiklai pagal Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalį, kai pagrindinė veikla skirta aplinkos apsaugai arba (bet kuriuo atveju) kai ūkininkas, įgyvendindamas aplinkos apsaugos tikslus, yra suvaržytas aplinkos apsaugos įstaigų nurodymų?

3. Jeigu kalbama apie žemės ūkio paskirties žemę (pirmasis klausimas), kuri naudojama ir žemės ūkio veiklai (antrasis klausimas):

Ar tam, kad žemės ūkio paskirties žemė būtų priskirta valdai (valdos žemės ūkio paskirties žemė pagal Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalį), reikia,

a) kad ūkininkas ja naudotųsi pagal nuomos sutartį arba panašų terminuotą sandorį už atlyginimą?

b) neigiamo atsakymo atveju: ar priskirti valdai netrukdo tai, kad žemė ūkininkui neatlygintinai arba tik už įmokas profesinei asociacijai perduodama siekiant, kad ji būtų naudojama tam tikru būdu ir ribotą laikotarpį, laikantis aplinkos apsaugos tikslų?

c) teigiamo atsakymo atveju: ar priskirti valdai netrukdo tai, kad ūkininkas yra įsipareigojęs žemėje atlikti konkrečius darbus ir už tai gauna atlyginimą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

31 Dviem pirmaisiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama kaip prieštaraujanti tam, kad reikalavimus atitinkančia žeme būtų laikoma tokia žemė, kurios, nors ir naudojamos žemės ūkio reikmėms, pagrindinė paskirtis yra kraštovaizdžio priežiūra ir aplinkos apsauga, ypač kai ūkininkas, įgyvendindamas aplinkos apsaugos tikslus, yra suvaržytas šios apsaugos įstaigų nurodymų.

32 Pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą „reikalavimus atitinkantis hektaras“ yra valdos žemės ūkio paskirties žemė, kurioje yra ariamoji žemė ir daugiametė ganykla, išskyrus daugiametėmis kultūromis apsėtus plotus, miškus ar ne žemės ūkio veiklai naudojamus plotus.

33 Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, pirma, ar žemės ūkio paskirties žeme gali būti pripažįstama žemė, kurios, nors ir naudojamos žemės ūkio reikmėms, pagrindinė paskirtis yra kraštovaizdžio priežiūra ir aplinkos apsauga.

34 Reglamento Nr. 795/2004 2 straipsnio a punkte žemės ūkio paskirties žemė apibrėžiama kaip bendras ariamos žemės, daugiamečių ganyklų ir daugiamečių kultūrų plotas.

35 Remiantis to paties reglamento 2 straipsnio b punktu, skaitomu kartu su Reglamento Nr. 796/2004 2 straipsnio 1 dalimi, ariama žemė yra augalininkystei naudojama žemė ir atidėta žemė ar išlaikoma pagal geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės reikalavimus žemė pagal Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 5 straipsnį.

36 Pagal Reglamento Nr. 795/2004 2 straipsnio e punktą, skaitomą kartu su Reglamento Nr. 796/2004 2 straipsnio 2 dalimi, daugiametė ganykla yra žemė, kurioje natūraliai auga žolė ar kitokie žoliniai pašarai arba ji yra auginama ir kuri penkerius ar daugiau metų nebuvo įtraukta į ūkio sėjomainą.

37 Iš šio sprendimo 32–36 punktuose nurodytų nuostatų išplaukia, kad pripažinimas „ariama žeme“ arba „daugiamete ganykla“, taigi ir pripažinimas „žemės ūkio paskirties žeme“, priklauso nuo tikrosios nagrinėjamos žemės paskirties. Taigi žemė turi būti pripažįstama žemės ūkio paskirties žeme, jeigu ji naudojama kaip ariama žemė ir daugiametės ganyklos, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 796/2004 2 straipsnio 1 ir 2 dalis.

38 Iš to išplaukia, kad aplinkybė, jog žemės plotai iš tikrųjų naudojami kaip ariama žemė arba daugiametės ganyklos, tačiau iš esmės skirti kraštovaizdžio priežiūrai ir aplinkos apsaugai, nėra kliūtis tam, kad tokie plotai būtų pripažinti žemės ūkio paskirties žeme, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 796/2004 2 straipsnio 1 ir 2 dalis.

39 Pirmiausia reikia nurodyti, kad, kaip išplaukia iš Reglamento Nr. 1782/2003 trečios, dvidešimt pirmos ir dvidešimt ketvirtos konstatuojamųjų dalių, aplinkos apsauga yra vienas iš bendrosios išmokos schemos tikslų. Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad aplinkos apsauga, kuri yra vienas pagrindinių Europos Sąjungos tikslų, turi būti laikoma ir bendros žemės ūkio politikos tikslu (2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Horvath*, C-428/07, Rink. p. I-6355, 29 punktas). Be to, Reglamento Nr. 796/2004 2 straipsnio 1 dalyje aiškiai nurodyta, kad ariama žemė, taigi ir žemės ūkio paskirties žemė pagal Reglamento Nr. 795/2004 2 straipsnio a punktą, yra tokia, kuri yra geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės pagal Reglamento Nr. 1782/2003 5 straipsnį.

40 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, būtų prieštaringa, jei žemės ūkio paskirties žemė nebeatitiktų reikalavimų dėl to, kad ji naudojama kraštovaizdžio priežiūros ir aplinkos apsaugos tikslu.

41 Iš pateiktų paaiškinimų matyti, kad tai, jog žemė iš esmės skirta aplinkos apsaugai ir kraštovaizdžio priežiūrai, nepanaikina jos, kaip žemės ūkio paskirties žemės pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalį, pobūdžio, jeigu šiuo atveju žemė iš tikrųjų naudojama kaip ariama žemė arba ganykla.

42 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, ar reikalavimus gali atitikti žemės ūkio paskirties žemė, kurioje vykdoma veikla, kurios pagrindinė paskirtis yra kraštovaizdžio priežiūra ir aplinkos apsauga.

43 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą reikalavimų neatitinka žemės ūkio paskirties žemė, kuri naudojama ne žemės ūkio veiklai.

44 Minėto reglamento 2 straipsnio c punkte žemės ūkio veikla apibrėžiama kaip žemės ūkio produktų gamyba ir auginimas, įskaitant derliaus nuėmimą, melžimą, gyvūnų veisimą ir ūkinės paskirties gyvūnų laikymą ar žemės išlaikymą geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės, kaip nustatyta to paties reglamento 5 straipsnyje.

45 Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar žemės ūkio paskirties žemė, naudojama žemės ūkio veiklai ir ne žemės ūkio veiklai pagal minėto 44 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą, atitinka reikalavimus.

46 Tačiau šiuo atveju reikia konstatuoti, kad, kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, ginčijamoje žemėje buvo vykdoma žemės ūkio veikla.

47 Iš tikrųjų, jeigu žemės ūkio paskirties žemė naudojama žemės ūkio veiklai pagal Reglamento Nr. 1782/2003 2 straipsnio c punktą, remiantis to paties reglamento 44 straipsnio 2 dalimi, nesvarbu, ar šios veiklos pagrindinis tikslas yra susijęs su žemės ūkiu ar su gamtos apsauga.

48 Be to, kiek tai susiję su minėtoje nuostatoje nurodytu žemės ūkio veiklos apibrėžimu, nesvarbu, ar ūkininkas suvaržytas kompetentingos nacionalinės įstaigos nurodymų. Juo labiau todėl kad, remiantis Reglamento Nr. 1782/2003 3 straipsnio formuluote, ne tik ūkininkas, gaunantis tiesioginių išmokų, laikosi teisės aktų nustatytų valdymo reikalavimų, išvardytų šio reglamento III priede, ir išlaiko gerą agrarinę ir aplinkosauginę būklę, nustatytą pagal jo 5 straipsnį, bet ir kompetentinga nacionalinė institucija pateikia ūkininkui teisės aktų nustatytų valdymo bei geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės reikalavimų, kurių reikės laikytis, sąrašą.

49 Iš pateiktų paaiškinimų išplaukia, kad Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiama, kad reikalavimus atitinkančia žeme būtų laikoma tokia žemė, kurios, nors ir naudojamos žemės ūkio reikmėms, pagrindinė paskirtis yra kraštovaizdžio priežiūra ir aplinkos apsauga. Be to, dėl aplinkybės, kad ūkininkas yra suvaržytas aplinkos apsaugos įstaigų nurodymų, veikla, atitinkanti minėto reglamento 2 straipsnio c punkte pateiktą apibrėžimą, nepraranda savo, kaip žemės ūkio veiklos, pobūdžio.

Dėl trečiojo klausimo

50 Trečiuoju klausimu siekiama nustatyti, kokiomis sąlygomis žemės ūkio paskirties žemė gali būti laikoma priskirta valdai pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalį.

51 Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia siekia sužinoti, ar tam, kad žemės ūkio paskirties žemė būtų priskirta valdai, reikia, kad ūkininkas ja naudotųsi pagal nuomos sutartį arba kitą panašų perleidimo sandorį už atlyginimą. Minėtas teismas taip pat klausia, ar valdai priskirtina žemė, ūkininkui perduota, siekiant, kad būtų naudojama tam tikru būdu ir ribotą laikotarpį, laikantis aplinkos apsaugos tikslų. Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar žemės ūkio paskirties žemė gali būti laikoma priskirta valdai, jeigu ūkininkas yra įsipareigojęs atlikti joje konkrečius darbus ir už tai gauna atlyginimą.

52 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalį reikalavimus atitinka valdos žemės ūkio paskirties žemė. Šio reglamento 2 straipsnio b punkte ji apibrėžta kaip visi ūkininko valdomi gamybos vienetai, esantys tos pačios valstybės narės teritorijoje.

53 Minėto reglamento 44 straipsnio 3 dalyje patikslinta, kad sklypais, atitinkančiais reikalavimus atitinkančius hektarus, susietus su teise į išmoką, ūkininkas turi būti naudojęsis ne trumpesnį kaip 10 mėnesių laikotarpį.

54 Taigi, reikia konstatuoti, kad nei Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalyje, nei to paties straipsnio 3 dalyje nenurodytas teisinių santykių, kurių pagrindu atitinkamą žemę naudoja ūkininkas, pobūdis. Todėl remiantis šiomis nuostatomis neturėtų būti tvirtinama, kad nagrinėjamais plotais ūkininkas turi naudotis pagal nuomos sutartį arba panašų sandorį.

55 Pagal sutarčių sudarymo laisvės principą šalys gali pasirinkti teisinių santykių, kuriais grindžiamas atitinkamos žemės naudojimas, formą. Nesant priešingos nuostatos, šalys taip pat gali numatyti, kad plotai perduodami naudotis neatlygintinai.

56 Be to, jos turi teisę numatyti, kad atsilygindamas už tokį perdavimą naudotis ūkininkas apsiima mokėti įmokas profesinei asociacijai.

57 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori išsiaiškinti, ar žemė gali būti laikoma priklausančia valdai, jeigu ūkininkas suvaržytas, kaip yra 1998 m. lapkričio 12 d. A. Niedermair-Schiemann sudarytos sutarties su Reino krašto-Pfalco federaline žeme atveju, tam tikrų apribojimų, susijusių su veiklos, kurią leidžiama vykdyti šioje žemėje, trukme ir pobūdžiu.

58 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad, kaip išplaukia iš šio sprendimo 52 punkto, žemė priklauso ūkininko valdai, jeigu šis turi teisę ją valdyti žemės ūkio veiklos tikslais.

59 Nei Reglamente Nr. 1782/2003, nei reglamentuose 795/2004 ir 796/2004 aiškiai neapibrėžta minėto Reglamento Nr. 1782/2003 2 straipsnio b punkte esančių žodžių „ūkininko valdomi gamybos vienetai“ tiksli reikšmė.

60 Remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, sąvokų, kurių apibrėžtis Sąjungos teisėje nepateikiama, reikšmė ir apimtis turi būti nustatoma remiantis jų įprasta reikšme bendrinėje kalboje, kartu atsižvelgiant į kontekstą, kuriame jos vartojamos, ir teisės aktų, kuriuose jos įtvirtintos, tikslus (2005 m. kovo 10 d. Sprendimo *easyCar*, C-336/03, Rink. p. I-1947, 21 punktas ir nurodyta teismų praktika).

61 Kalbant apie bendrosios išmokos schemą, pažymėtina, jog valdymo sąvoka nereiškia, kad, priešingai nei rašytinėse pastabose tvirtina ADD, ūkininkas gali neribotai disponuoti atitinkama žeme, jeigu ji naudojama žemės ūkio tikslu.

62 Tačiau šios žemės atžvilgiu ūkininkas turi būti pakankamai nepriklausomas, kad galėtų vykdyti savo žemės ūkio veiklą, o tai, atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes, turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

63 Tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, ypač svarbu, kad ūkininkas nebūtų visiškai suvaržytas kompetentingos nacionalinės institucijos nurodymų. Taigi, nepaisydamas šios nurodymų, ūkininkas turi galėti priimti tam tikrus sprendimus dėl atitinkamos žemės naudojimo.

64 Pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 3 dalį reikalavimus atitinkančiais sklypais ūkininkas turi būti naudojęsis ne trumpesnį kaip 10 mėnesių laikotarpį.

65 Šiuo laikotarpiu ūkininkas turi galėti pakankamai nepriklausomai naudotis nagrinėjama žeme savo žemės ūkio veiklai vykdyti, įskaitant žemės išlaikymą geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės pagal Reglamento Nr. 1782/2003 5 straipsnį.

66 Be to, svarbiausia, kad minėtu laikotarpiu ginčijamoje žemėje žemės ūkio veiklos nevykdytų tretieji asmenys. Siekiant, kad keli ūkininkai nenurodytų atitinkamos žemės kaip priklausančios jų valdai, būtina, kad šiuo laikotarpiu ši žemė negalėtų būti laikoma priklausančia kitų ūkininkų valdoms, norint gauti paramą pagal bendrosios išmokos schemą.

67 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar priskirti valdai netrukdo tai, kad ūkininkas yra įsipareigojęs žemėje atlikti konkrečius darbus ir už tai gauna atlyginimą.

68 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalį žemės ūkio valdą sudaro ariama žemė ir daugiametės ganyklos, kuriose turėdamas tam tikrą autonomiją ūkininkas vykdo žemės ūkio veiklą.

69 Be to, svarbu pažymėti, kad žemės ūkio veikla atitinkamoje žemėje turi būti vykdoma ūkininko vardu ir jo naudai, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

70 Aplinkybė, kad šis už atlyginimą turi atlikti tam tikrus darbus trečiojo asmens naudai, šiuo atžvilgiu yra nesvarbi.

71 Todėl į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 dalis aiškintina taip:

— kad žemės ūkio paskirties žemė būtų priskirta ūkininko valdai, nereikia, kad ūkininkas ja naudotųsi pagal nuomos sutartį arba kitą panašų perleidimo sandorį už atlyginimą,

— priskirti valdai netrukdo tai, kad žemė ūkininkui perduodama neatlygintinai, šiam apsiimant tik mokėti įmokas profesinei asociacijai, siekiant, kad ji būtų naudojama tam tikru būdu ir ribotą laikotarpį, laikantis aplinkos apsaugos tikslų, tik jei šis ūkininkas gali pakankamai nepriklausomai naudoti tokią žemę savo žemės ūkio veiklai vykdyti ne trumpesnį kaip 10 mėnesių laikotarpį, ir kad

— priskirti ūkininko valdai atitinkamos žemės netrukdo aplinkybė, kad šis už atlyginimą turi atlikti tam tikrus darbus trečiojo asmens naudai, jeigu šią žemę ūkininkas naudoja ir savo žemės ūkio veiklai vykdyti savo vardu ir savo paties naudai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

72 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančio Reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001, iš dalies pakeisto 2006 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2013/2006, 44 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiama, kad reikalavimus atitinkančia žeme būtų laikoma tokia žemė, kurios, nors ir naudojamos žemės ūkio reikmėms, pagrindinė paskirtis yra kraštovaizdžio priežiūra ir aplinkos apsauga. Be to, dėl aplinkybės,

jog ūkininkas yra suvaržytas aplinkos apsaugos įstaigų nurodymų, veikla, atitinkanti minėto reglamento 2 straipsnio c punkte pateiktą apibrėžimą, nepraranda savo, kaip žemės ūkio veiklos, pobūdžio.

2. Reglamento Nr. 1782/2003, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 2013/2006, 44 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip:

— kad žemės ūkio paskirties žemė būtų priskirta ūkininko valdai, nereikia, kad ūkininkas ja naudotųsi pagal nuomos sutartį arba kitą panašų perleidimo sandorį už atlyginimą,

— priskirti valdai netrukdo tai, kad žemė ūkininkui perduodama neatlygintinai, šiam apsiimant tik mokėti įmokas profesinei asociacijai, siekiant, kad ji būtų naudojama tam tikru būdu ir ribotą laikotarpį, laikantis aplinkos apsaugos tikslų, tik jei šis ūkininkas gali pakankamai nepriklausomai naudoti tokią žemę savo žemės ūkio veiklai vykdyti ne trumpesnį kaip 10 mėnesių laikotarpį, ir kad

— priskirti ūkininko valdai atitinkamos žemės netrukdo aplinkybė, kad šis už atlyginimą turi atlikti tam tikrus darbus trečiojo asmens naudai, jeigu

šią žemę ūkininkas naudoja ir savo žemės ūkio veiklai vykdyti savo vardu ir savo paties naudai.

Parašai.